

Kloosterkerk – 5 juli 2020
5e zondag na Pinksteren – dienst met doop - Johannes 15
ds. Rienk Lanooy

Gebed om ontferming

Wonderlijk is het hoe hoe het leven zich aandient onstuitbaar als de gang van de seizoenen als de geboorte van een kind. Dwars door ons soms zo gesloten en eendimensionale leven breekt dan een nieuwe werkelijkheid door een die hoop biedt en vertrouwen dat het goed is dat je verder kunt dat je met alle dingen die niet goed gegaan zijn die je niet goed gedaan hebt weer op mag staan om opnieuw te beginnen. Daarom bidden wij u:	Wonderlijk is het hoe een ander bepalend kan zijn in je leven. Hoe bevrijdend iemand's woorden kunnen zijn of alleen al een bemoedigende blik hoe de komst van een kind je intens gelukkig maakt – en tegelijkertijd weten we ook hoe de ander ons in de weg kan zitten – en wij een ander – dan is het hard werken om de relatie gaande te houden en de lieve vrede te bewaren en daarom bidden wij u:	Wonderlijk is het hoe deze aarde ons verdraagt ook al zijn we haar vaak niet zo welgezin dan gaat het korte termijn succes vóór de bestendige voortgang en denken we niet in oplossingen met het oog op onze kinderen maar zitten we vast in vertrouwde patronen van het oude normaal dat zo normaal niet was. Help ons daarom ten goede te veranderen door te vertrouwen op U. Daarom bidden wij u:
--	--	---

Bij de lezing:

Vandaag, op deze vijfde zondag na Pinksteren, vervolgen we de zomerserie diensten onder de titel 'Wat zijn de goede vruchten die groeien aan de Geest?' Paulus noemt negen vruchten in zijn brief aan de mensen in Galaten, negen gevolgen / effecten van waar de Geest van God gaat waaien. Na de eerdere dienst over de zelfbeheersing en de goedheid, gaat het vandaag over de liefde.

Preek

In haar columns in NRC schrijft Japke-d. Bouma normaal gesproken over de uitwassen van de kantoortaal: over uitdrukkingen als mensen in hun kracht zetten, een stip op de horizon en het inmiddels overrijpe laaghangende fruit.

Maar begin vorig jaar zocht Japke-d. het voor een keer in mooie taal, en ze komt dan al snel uit bij het woord liefde. En dan gebeurt er bij haar iets wat ik wel herken: ze vindt het een prachtig woord, liefde, maar tegelijk heeft ze er een haat-liefde verhouding mee. Het wordt zo vaak gebruikt, te pas en te onpas, dat het woord sterft in schoonheid en daarmee krachteloos wordt. *Alles is liefde*, zong Bløf, maar als alles liefde is, stelt het dan nog iets voor?

Vandaar ook mijn aarzeling, om het vandaag over de liefde te hebben. Maar nu we in deze

zomer hier in de Kloosterkerk een serie houden over wat Paulus 'vrucht van de Geest' noemt, kunnen we er toch niet om heen. Paulus is een pleitbezorger van de zaak van Jezus en in dat kader stuurt hij een brief aan een gemeenschap van diens navolgers in Galatië, ergens in Klein-Azië (nu Turkije). En daarin zegt hij: *wanneer de Geest van Jezus ons leidt, laten we dan ook de weg gaan die die Geest ons wijst*, om vervolgens op te sommen langs welke weg die Geest van Jezus mensen dan leiden kan. Denk dan aan de weg van de vreugde, vrede, geduld, zachtmoedigheid, goedheid. Allemaal mooi, maar het eerste wat hij noemt is Liefde. Het is a.h.w. het opschrift, de samenvatting, het kernwoord, van wie leven wil in de geest van de man van Nazaret. Ook al zouden we het willen: we kunnen er dus niet omheen, om de liefde.

Kijk, waar wij met Japke-d. Bouma misschien een beetje moe worden van het feit dat het altijd maar over de liefde gaat, was dat in de antieke wereld waarin Paulus zich beweegt, niet het geval. Want u moet weten dat de groepen navolgers van Jezus aan wie hij schrijft, zeer gemêleerd waren; en dat was in die dagen ongekend. Ze bestonden uit ambachtslieden, middenstanders, maar er waren ook leden van de aristocratie én slaven, joden en niet-joden, en vrouwen bekleedden niet zelden belangrijke posities. Dat was in die tijd niet alleen ongekend, dat was in feite gewoon onbestaanbaar. En wat hield hen – met vallen en opstaan, dat dan weer wel – dan toch bij elkaar? Dat was niet hun sociale positie, maar het was de liefde. Ontregelend materiaal, dus, de liefde.

Wij kunnen ons dat waarschijnlijk niet zo goed meer voorstellen, ook al weten we wel dat er in onze eigen wereld ook scheidslijnen lopen op grond van huidskleur, godsdienst, gender, afkomst. Het lastige is alleen dat die vaak onder de oppervlakte liggen. Dat blijkt ook in de discussies over racisme. Niemand noemt zichzelf racist, maar ondertussen kijken we vanuit onze eigen bubbel heel verschillend tegen elkaar aan en vallen we terug in het benadrukken van onze identiteit, niet zelden om ons af te zetten tegen de ander. Wie af en toe op Twitter meeleeft, weet hoe het daar toe kan gaan. Het maakt vaak helemaal niet uit wat er gezegd wordt, er wordt vooral gereageerd, om niet te zeggen afgereageerd, op wie het zegt.

Ja, niet alles is liefde, dat weten we, maar het verhaal van de bijbel zegt dan ook iets anders. Het zegt niet 'alles is liefde' maar 'God is liefde'.

Kijk, altijd hebben mensen gezocht naar de kern van hun bestaan, naar een antwoord op de vraag waartoe wij er zijn, wat ons draagt, wat de zin van dit alles is. Anders gezegd: op de vraag wat het is dat wij iedere dag, ook deze, ons bed weer uitkomen?

Toeval, zegt de één, puur toeval, meer is er niet over te zeggen. *Orde*, zei Plato, bijv. de orde van de kosmos. God dobbelt niet, in de woorden van Einstein. Ten diepste is het leven niet overgeleverd aan de chaos. In de 19e eeuw sprak men graag over *de wil* als diepste drijfveer van het leven. De wil tot macht, de wil om te leven, de wil om te overleven. Misschien zijn de woorden *vrijheid* en *identiteit* wel de kernbegrippen van onze tijd. Dat je vrij bent om jezelf te zijn, maar dat die vrijheid voor veel mensen ook een last is, omdat je dan altijd op zoek moet naar wie je dan bent. En dat de groep, de cultuur, de natie, maar ook minder frisse ideeën als ras en volk, dan een toevluchtsoord zijn om jezelf te vinden.

Maar Paulus en in zijn voetspoor Johannes kiezen voor een ander uitgangspunt: de liefde. En dan moet je bij liefde niet gelijk denken aan omgangsvormen en moraal, laat staan aan lievigheid, à la *all you need is love*. Maar bij Paulus en Johannes gaat het om de liefde als sleutel tot het verstaan van de werkelijkheid. Als God schept, dag in dag uit, dan gaat het hem er niet allereerst om, dat er in de wereld orde heerst. Als God schept, dan is het toeval, het lot zeker niet afwezig want het maakt ook onderdeel uit van onze werkelijkheid, maar het is niet het enige en laatste wat er over te zeggen is. Als God schept, dan willen de bijbelschrijvers

daarmee zeggen dat achter alles de dragende grond van onze werkelijkheid de liefde is. God scheidt niet om zichzelf te verwerklijken, uit behoefte aan orde, of omdat hij er toevallig zin in heeft, maar hij doet dat puur omdat hij liefheeft en zich wil verbinden, met alles, mens, dier, plant tot het kleinste, tot je kind aan toe. Ook dat, juist dat, het kleine en kwetsbare, is waar God zich in liefde mee wil verbinden. Hij kiest in liefde voor wat zich niet verweren kan. Of zoals een van de doopouders het zei: of mijn kind eens voor God zal kiezen, dat weet ik niet, maar ik geloof dat God sowieso voor hem kiest. En ik denk dat ze in het verlengde daarmee ook doelde op haar eigen taak: als de liefde het voor het zeggen heeft, kiest een ouder onvoorwaardelijk voor zijn kind.

In de bijbelse traditie zien we dan ook dat de profeten, Mozes, Elia, Jona, zich ook met vallen en opstaan in die liefde herkennen en ze wijzen volk en koning er telkens weer op om op hun beurt ook de liefde te maken tot uitgangspunt van hun denken en doen.

En ten diepste heeft Jezus heeft zich in dat dragende principe van de Liefde herkend en gezegd: als er iets is om van en voor te leven dat is het de liefde wel. En Paulus en Johannes zien het als hun levenstaak om dat inzicht, om die levensvisie door te geven. En Johannes doet dat m.b.v. de metafoer van de wijnstok en de vruchten. De vrucht, de liefde zelf, is het resultaat van een drievoudige proces: de boer die al scheppend liefdevol zorg draagt voor de wijnstok, de wijnstok die zijn levenssappen zonder aarzelen naar de ranken stuurt en de vruchten die voor hun groei afhankelijk zijn van de ranken van de wijnstok.

Jezus zegt dat zo: Ik heb jullie liefgehad zoals de Vader mij heeft liefgehad. Blijf in mijn liefde en je blijft in mijn liefde als je aan mijn geboden houdt.

Het gaat dus niet vanzelf, die liefde. Het is niet een gevoel, een sfeer, een gemoedstoestand. Het is hard werken. Vandaar die woorden van Jezus: je blijft in mijn liefde *als je je aan mijn geboden houdt*. Het is dus altijd weer zoeken wat het dragende principe van je leven is en hoe dat vorm krijgt in je bestaan.

Voor dat laatste – hoe het vorm krijgt – had kerkvader Augustinus in de 4e eeuw een korte formule: *Heb lief en doe wat je wilt* (dilige et quod vis fac). In het Latijn staat daar niet een vervoeging van het werkwoord 'Amare' – liefhebben. Hoe mooi dat ook is, het gaat hier niet om de verliefdheid, om lievigheid, passie, om alles wat met onze hormoonhuishouding van doen heeft (nogmaals, helemaal niets mis mee). Maar als het om de dragende grond van je leven gaat, gebruikt Augustinus het werkwoord 'diligere'. Je kunt dat vertalen als: Heb met aandacht lief of 'hoogachten', 'waarderen', 'respecteren'. Heb lief, betekent dan niet dat je iedereen aardig moet vinden, dat je een allemansvriend moet zijn. Hoe lief en aardig ook, er komt altijd wel een moment dat het tussen jou en je kind even niet lekker loopt. En een flinke stap verder: wie zijn vijand liefheeft, hoeft heus niet bevriend met hem / haar te worden, Dat is onmogelijk. Maar wel is er een basis, waardoor de ander die zo anders is dan jij bent, altijd mens blijft en op grond daarvan je aandacht verdient. Waar de ene mens de ander zijn mens-zijn ontzegt, is de liefde, de humaniteit verdwenen.

Daarom beloofden de ouders beloofden zojuist dat zij hun kind trouw zullen blijven en zullen eerbiedigen, steeds indachtig dat het uit God geboren is. Wij mensen zijn uit God geboren, d.w.z. wat we ook van de ander vinden, ook h/zij is voor het aangezicht van de goede God, een mens als wij, die het waard is om lief te hebben op de manier zoals Augustinus het bedoelt.

Heb met aandacht lief, zoals God zelf de mens met aandacht lief heeft. En dan betekent dat, in de woorden van Augustinus ook: Wanneer je zwijgt, zwijg in liefde; wanneer je spreekt, spreek

in liefde; wanneer je terechtwijst, wijs terecht in liefde; wanneer je verdraagt, verdraag in liefde' (Ep. Joh. 7,8). Of weer anders, paradoxaler gezegd: 'Alleen wie slaaf is van de liefde, is waarlijk vrij' (Ioh. Ev. 41,8).

En dat lukt alleen in verbinding met de bron, met de wijnstok, of Paulus zou zeggen, in verbinding met de geest van Jezus zelf, die ons opzoekt en uitnodigt om vrucht te dragen, blijvende vrucht. Ja, en of het in de kantoortaal van Japke-d. Bouma 'laaghangend fruit' is, de liefde? Ik zou zeggen: niet in de zin van gemakkelijk, wel in de zin van bereikbaar. Het is te doen. Ze wil gedaan worden, de liefde.

bronnen:

Japke-d. Bouma, 'De liefde niet', *NRC* 28 juni 2018

Een preek van Albert van de Heuvel

Prof. dr. J. van Oort, 'Heb lief en doe wat je wilt', *Ecclesia* nr.1, jan. 2003 (<http://www.ecclesianet.nl/?page=295199>)

Gebeden

Ja, de liefde, trouwe God we kunnen er niet omheen want in al die andere woorden die we gebruiken om het als al te voor de hand liggend te vermijden: zorg, aandacht, trouw goedheid, humaniteit, gerechtigheid resoneert het mee omdat het het grondwoord is van uw wezen.	voor de kerk, ook deze huis van liefde dankbaar zijn we dat haar deuren naar het Voorhout weer open kunnen staan, dat ... en ... gedoopt konden worden en opgenomen werden in de gemeenschap van Jezus Messias. Wees hen, hun ouders ons allen hier nabij dat wij van elkaar in liefde leren met alle verschillen oneffenheden en strubbelingen die er zijn. Dat we doen wat we willen maar altijd geleid door de liefde.	die zo van elkaar verschillen voor de nieuwe burgemeester en al die anderen die hier hun tijd en aandacht schenken aan het leefbaar maken van de straten en pleinen de parken en de stranden.
Wij bidden dat het ook de dragende grond is van wie wij zijn en wat wij zeggen en doen in het besef dat we daarmee het verschil kunnen maken in het leven dat we leiden.	Wij bidden voor deze stad met al die wijken	Wij bidden voor de wereld nog niet verlost van de pandemie nog niet bevrijd van de oeroude zorgen van honger onrecht machtsmisbruik en wat de mensen ook maar schrik inboezemt. Dat de liefde ons leidt bij ons oordeel en onze daadkracht.
Daarom bidden wij		In de stilte zeggen we wat ons verder en persoonlijk het meeste bezighoudt...

*Wanneer u vaker inspiratie ontleent aan de preken en gebeden die klinken in de Kloosterkerk, stellen wij u voor om een gift over te maken op NL 29 INGB 0000 0585 71 ten name van Stichting Kloosterkerk.
U steunt ons werk ermee!*